TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20795
Tarih : 23.10.2026

10/4893

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de çocukların önlenebilir nedenlerle yaşamını yitirmesine yol açan yapısal sorunların, kamu kurumlarının koruyucu ve önleyici hizmetlerindeki eksikliklerin, denetim ve koordinasyon sorunlarının, çocukların yaşam hakkını tehdit eden toplumsal ve bölgesel eşitsizliklerin araştırılması ve çocukların yaşam hakkını güvence altına alacak hak temelli politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN
Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de çocuklar trafik kazaları, boğulmalar, iş cinayetleri, şiddet, ihmal, yetersiz kamusal hizmetler ve güvenli olmayan yaşam koşulları nedeniyle yaşamlarını yitirmektedir. Bu ölümlerin önemli bir bölümünün koruyucu ve önleyici tedbirlerle engellenebilir olması, çocukların yaşam hakkına ilişkin kamu politikalarının bütün yönleriyle incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) *İstatistiklerle Çocuk 2025* verilerine göre Türkiye'de yaklaşık 21,4 milyon çocuk yaşamakta ve çocuklar toplam nüfusun yüzde 24,8'ini oluşturmaktadır. TÜİK'in ölüm nedeni istatistiklerine göre 2024 yılında 1-17 yaş grubunda 6 bin 149 çocuk yaşamını yitirmiş, bu ölümlerin 1.538'i dışsal yaralanma nedenleri ve zehirlenmeler kapsamında kaydedilmiştir. Aynı yıl trafik kazalarında 642 çocuk yaşamını yitirirken 68 bin 396 çocuk yaralanmıştır. Bu veriler, çocukların yaşamını tehdit eden risklerin boyutunu ve koruyucu kamusal hizmetlerin önemini ortaya koymaktadır.

Diyarbakır Barosu Çocuk Hakları Merkezinin Ekim 2026'da yayımladığı *2026 Yılı İlk 6 Ayına İlişkin Kamuoyuna Yansıyan Çocuk Hakları İhlalleri Raporu*, çocukların yaşam hakkına yönelik risklerin güncelliğini göstermektedir. Rapora göre 1 Ocak-30 Haziran 2026 tarihleri arasında kamuoyuna yansıyan vakalarda 344 çocuk yaşamını yitirmiş, bunların 326'sı önlenebilir nedenler, 18'i ise şüpheli ölüm kapsamında değerlendirilmiştir. Aynı dönemde 224 çocuk ağır yaralanma, şiddet veya istismar mağduru olarak kaydedilmiştir.

Raporda trafik kazalarında 83, gölet, nehir, deniz ve sulama kanalları gibi açık su alanlarındaki boğulmalarda 49, iş cinayetlerinde 35, intihar vakalarında 29, şiddet ve cinayetlerde 28 çocuğun yaşamını yitirdiği belirtilmektedir. Sağlık hizmetleriyle bağlantılı olaylarda 24, eğitim hizmetleriyle bağlantılı olaylarda ise 21 çocuk ölümü kaydedilmiştir. Yaşamını yitiren çocukların 38'inin mülteci veya göçmen olduğu, Diyarbakır'da ise 15 çocuk ölümünün tespit edildiği aktarılmıştır. Bu veriler kamuoyuna yansıyan vakalar üzerinden derlenmiş olup Türkiye'de yaşanan bütün çocuk ölümlerini kapsamamaktadır.

Diyarbakır Barosunun raporunda yer verilen vakalar, çocukların yaşamını tehdit eden risklerin farklı alanlarda ortaya çıktığını göstermektedir. Diyarbakır'da çalıştığı inşaatta yüksekten düşerek yaşamını yitiren 16 yaşındaki Velat Kılıç, trafik kazasında yaşamını yitiren üç kardeş ve ateşli silahlarla meydana gelen çocuk ölümleri, çocukların çalışma yaşamında, ulaşımda ve gündelik yaşam alanlarında karşılaştıkları tehlikelerin somut örnekleri arasındadır. Bu olaylar, çocukların yaşam hakkının korunmasında denetimlerin, koruyucu hizmetlerin ve riskleri önceden belirleyen mekanizmaların önemini ortaya koymaktadır.

FİSA Çocuk Hakları Merkezinin izleme çalışmaları da çocukların yaşam hakkına yönelik risklerin sürekliliğine işaret etmektedir. Merkezin 2026 yılının ilk beş ayına ilişkin çalışmasında en az 303, Haziran-Ağustos dönemine ilişkin çalışmasında ise en az 239 çocuk ölümü tespit edilmiştir. Farklı dönemleri kapsayan ve kamuoyuna yansıyan vakalara dayanan bu çalışmalar, çocuk ölümlerinin nedenlerine, yaş gruplarına, illere ve risk alanlarına göre düzenli biçimde

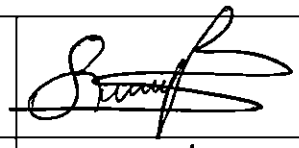
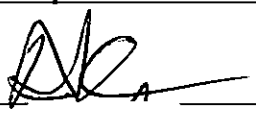
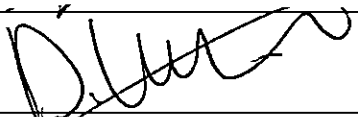
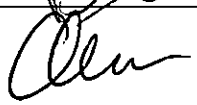
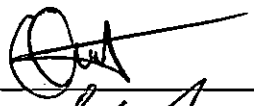
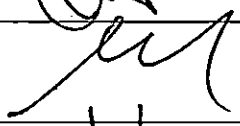
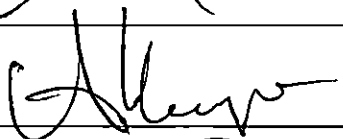
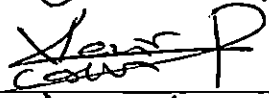
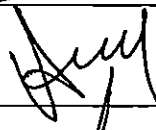
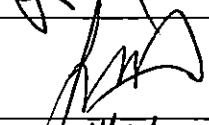
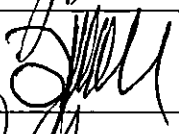
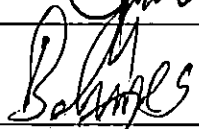
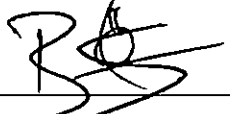
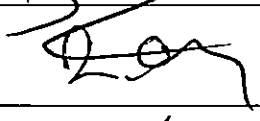
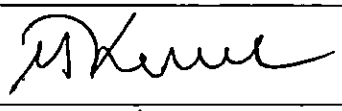
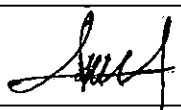
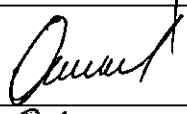
izlenmesi ve kamuoyuna açık verilerin oluşturulması ihtiyacını göstermektedir. Çocukların yaşamını tehdit eden risklerin önemli bir bölümü yaşadıkları çevrenin güvenliğiyle bağlantılıdır. Yerleşim alanlarından geçen sulama kanalları, korumasız göletler, güvenli olmayan yollar, okul çevrelerindeki trafik tehlikeleri, açık bırakılan inşaat alanları ve yeterince denetlenmeyen kamusal alanlar çocukların yaşamını tehlikeye atmaktadır.

Çocukların yaşam hakkı, içinde bulundukları ekonomik ve toplumsal koşullardan bağımsız değerlendirilemez. Derinleşen yoksulluk, güvencesiz çalışma, sağlıklı beslenmeye ve nitelikli sağlık hizmetlerine erişimdeki eşitsizlikler, sosyal destek mekanizmalarının yetersizliği ve güvenli yaşam alanlarının eksikliği çocukların karşı karşıya kaldığı riskleri ağırlaştırmaktadır. Özellikle mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları, mülteci ve göçmen çocuklar, engelli çocuklar ve sosyal hizmetlere erişimde güçlük yaşayan çocuklar bakımından koruyucu politikaların güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

Çocukların maruz kaldığı şiddet, ihmal ve psikososyal sorunlar da çocuk koruma sisteminin bütüncül biçimde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Okullarda yeterli sayıda psikolojik danışman, psikolog ve sosyal hizmet uzmanının bulunması, risk altındaki çocuklara erken dönemde ulaşılması, ailelerin sosyal ve ekonomik yönden desteklenmesi ve çocukların güvenle başvurabilecekleri erişilebilir mekanizmaların oluşturulması gerekmektedir. Çocukların karşılaştığı sorunların olay meydana geldikten sonra yürütülen adli süreçlerle sınırlı biçimde ele alınması, koruyucu ve önleyici hizmetlerin geliştirilmesi ihtiyacını karşılamamaktadır.

Çocukların yaşamını yitirmesinin ardından yürütülen adli ve idari süreçler kadar, bu ölümlere yol açan risklerin önceden belirlenmesi ve ortadan kaldırılması da kamu kurumlarının sorumluluğundadır. Çocukların yaşam hakkının korunması, olayların ardından yapılan müdahalelerle sınırlı kalmamalı, çocukların güvenli, sağlıklı ve eşit koşullarda yaşayabileceği kamusal ve toplumsal düzenlemelerle güvence altına alınmalıdır. Merkezi yönetim, yerel yönetimler, eğitim ve sağlık kurumları ile sosyal hizmet birimleri arasında etkili koordinasyon sağlanmalı, denetim mekanizmaları güçlendirilmeli ve çocukların yaşadıkları yerden, ekonomik durumlarından, anadillerinden veya toplumsal koşullarından bağımsız olarak eşit korumaya erişmesi sağlanmalıdır.

Bu kapsamda çocukların önlenebilir nedenlerle yaşamını yitirmesine yol açan yapısal koşulların, kamu kurumlarının koruyucu ve önleyici hizmetlerindeki eksikliklerin, denetim ve koordinasyon sorunlarının, bölgesel ve toplumsal eşitsizliklerin ve çocukların karar süreçlerine katılım olanaklarının araştırılması, çocukların yaşam hakkını güvence altına alacak bütüncül, hak temelli ve uygulanabilir politikaların belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	